

PROFYLAXIA

1. Plánovanie a vykonávanie profylaxie

Mimoriadne udalosti, pri ktorých sa predpokladá plánovanie a vykonávanie profylaktických opatrení, sú nasledovné:

- a) prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia s únikom rádioaktívnych látok,
- b) mimoriadna udalosť spojená s únikom chemických nebezpečných látok,
- c) mimoriadna udalosť spojená s únikom biologických nebezpečných látok

a) Prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia s únikom rádioaktívnych látok

Ako prevencia pri úniku rádioaktívnych látok (ďalej len „RAL“) v prípade nehody alebo havárie jadrového zariadenia sa používa látka jodid draselný (kálium jodidum), ktorý doplní chýbajúci jód v štítnej žľaze a zabráni vniknutiu a usadeniu rádioaktívneho izotopu jódu v štítnej žľaze.

Vzhľadom k tomu, že na teritóriu územného obvodu okresného úradu sa nepredpokladá zasiahnutie RAL po havárii jadrového zariadenia, profylaxia na únik RAL sa neplánuje.

b) Mimoriadna udalosť spojená s únikom chemických nebezpečných látok

Podrobnosti sú uvedené v bode 2. Plánovanie a vykonávanie špecifickej profylaxie.

c) Mimoriadna udalosť spojená s únikom biologických nebezpečných látok

Základné rozdelenie:

1. mimoriadna udalosť pri preprave biologických nebezpečných látok,
2. nákazy biologického charakteru (vtáčia chrípka, pandémie na báze chrípkového vírusu),
3. biologický terorizmus v stave bezpečnosti,
4. napadnutie biologickými prostriedkami v čase vojny a vojnového stavu.

c.1. Mimoriadna udalosť pri preprave biologických nebezpečných látok

V územnom obvode okresného úradu sa profylaxia na únik biologických nebezpečných látok neplánuje.

c.2. Nákazy biologického charakteru

c.2.1 Vtáčia chrípka (aviárna influenza, vírus H5N1) - existujú dve formy profylaxie:

- **Predexpozíčná** - podávanie antivirových, keď existuje riziko kontinuálnej expozície vírusom H5N1.
- **Postexpozíčná** - keď osoba bola v kontakte, alebo sa predpokladá kontakt s vírusom. Aby bola profylaxia účinná, je potrebné začať s aplikáciou antivirových (napr. Tamiflu) do 48 hodín po predpokladanej expozícii.

- V prípade podozrenia alebo výskytu ochorenia vtáčou chrípkou u človeka vykonávať činnosť podľa materiálov, zaslaných Úradom CO MV SR pod číslom CO-295/OOO-2006:
 - **Manuál pre prípad podozrenia na ochorenie vtáčou chrípkou u človeka** - príloha č. 1,
 - **Krízový plán MP SR pri výskyte aviárnej influenzy na Slovensku** - príloha č. 2,
 - **Postupy pre zabezpečenie osôb nasadzovaných na likvidáciu možného ohniska vtácej chrípky OOPP, zdravotníckymi pomôckami a liekmi** - príloha č. 3.

c.2.2 Pandémia na báze chrípkových vírusov

Účinným preventívnym prostriedkom proti vírusom chrípky je ochranné očkovanie. Ochranné (profylaktické) očkovanie by bolo zabezpečované cestou obvodných lekárov a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Okres Čadca je zabezpečovaný cez RÚVZ Čadca so sídlom v NsP Čadca, č. t. 4302611-2.

c.3. Biologický terorizmus v stave bezpečnosti (bioterrorizmus)

Bioterrorizmus je zneužitie biologických prostriedkov organizovanými protispoločenskými skupinami alebo jednotlivcami zvlášť zavrhnúťhodným spôsobom proti štátnym orgánom, verejnoprávnym inštitúciám a objektom s hromadným pobytom obyvateľstva s cieľom narušiť bežný chod života a ekonomiky, spôsobiť závažné straty na životoch a zdraví obyvateľstva, zvierat a poľných kultúrach s prvkami psychologického zastrašovania obyvateľstva a vytvárania paniky v stave bezpečnosti, ktorá môže vzniknúť v značnom rozsahu z nekritickej obavy zo šírenia hromadných epidemických ochorení.

Vzhl'adom na šírku a variabilnosť použitia biologických prostriedkov sa v územnom obvode okresného úradu profylaxia na bioterorizmus neplánuje.

Vzniknutú situáciu by riešila KMS v spolupráci s RÚVZ Čadca, NsP a obvodnými lekármi.

c.4. Napadnutie biologickými prostriedkami v čase vojny a vojnového stavu

Cieľ je spôsobiť straty na obyvateľstve, zvieratách a poľných kultúrach, narušiť chod života a ekonomiky, znížiť bojaschopnosť protivníka alebo spomaliť činnosť jeho síl vytvorením rozsiahlych kontaminovaných priestorov. K bojovým biologickým prostriedkom sa zaraďujú choroboplodné zárodky (mikróby - baktérie, rikettsie, vírusy), plesne, prvoky a toxíny, ktoré vytvárajú niektoré druhy mikróbov.

Z menovitých infekčných ochorení sú to najmä: mor, tularémia, cholera, týfus, pravé kiahne, sneť slezinná (antrax) a Q - horúčka. Z toxínov sú najznámejšie botulotoxin a tetanotoxin.

Pred ničivými účinkami biologických prostriedkov, okrem ochranného očkovania, je najúčinnnejším opatrením dodržiavanie zásad osobnej hygieny a vykonávanie dezinfekcie nepreverených zdrojov potravín a pitnej vody (používať napr. dikacid) ako aj používanie ochranných prostriedkov. Rozširovaniu nákazy z priestoru napadnutia zamedziť vykonaním observácie a karantény.

Vzhľadom na šírku a variabilnosť použitia biologických prostriedkov sa v územnom obvode okresného úradu profylaxia na napadnutie biologickými prostriedkami v čase vojny a vojnového stavu neplánuje.

Vzniknutú situáciu by riešila KMS v spolupráci s RÚVZ Čadca, NsP a obvodnými lekármi.

2. Plánovanie a vykonávanie špecifickej profylaxie

Špecifická profylaxia sa plánuje a vykonáva len pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany v prípade mimoriadnej udalosti spojenej s únikom chemických nebezpečných látok. V územnom obvode okresného úradu sa predpokladajú nasledujúce prípady:

- a) použitie bojových chemických látok v čase vojny a vojnového stavu,
- b) únik chemických nebezpečných látok na báze organofosfátov pri preprave,
- c) chemický terorizmus v stave bezpečnosti.

a) Použitie bojových chemických látok v čase vojny a vojnového stavu

V čase vojny a vojnového stavu sa predpokladá použitie chemických zbraní - bojových chemických látok (ďalej len „BCHL“, starý názov bojové otravné látky - BOL) hlavne nervovoparalytických látok na báze silne toxických organofosforových esterov ako sarin, VX a IVA. Ako antidótum sa používajú látky Atropín, Obidoxím a Toxogonín.

V roku 2004 zakúpilo Toxikologické informačné centrum FN sP Bratislava z vyčlenených prostriedkov nasledujúce počty antidótov:

- Atropín - 1000 ks
- Toxogonín - 400 ks

Pre Žilinský kraj je z tohto počtu vyčlenené **125** ks Atropínu a **50** ks Toxogonínu. Antidóta sú uložené v nemocničnej lekární Martinskej fakultnej nemocnici, Kollárova 2, 036 59 Martin. Zodpovedná osoba je vedúca lekárne t. č. 043/413 30 65, mobil. tel. 0903 435 073.

Ostatné antidóta, ktoré neboli rozdelené po jednotlivých krajoch, slúžia podľa potreby ako **pohotovostná zásoba** určená pre zdravotnícke zariadenia v SR a sú uložené v Toxikologickom informačnom centre FN sP Bratislava, Kramáre, so sídlom na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie, Limbová 5, 833 05 Bratislava.

b) Únik chemických nebezpečných látok na báze organofosfátov pri preprave

Pri úniku chemických nebezpečných látok na báze organofosfátov pri preprave v územnom obvode okresného úradu by bol postup obdobný ako v prípade uvedenom v bode 2.a), kde by sa ako profylaxia dali využiť antidóta Atropín a Toxogonín, ktoré sú uložené v nemocničnej lekární Martinskej fakultnej nemocnici, Kollárova 2, 036 59 Martin. Zodpovedná osoba je vedúca lekárne Mgr. Eva Grozmanová, t. č. 043/413 30 65, mobil. tel. 0903 435 073.

V územnom obvode okresného úradu sa profylaxia na únik chemických nebezpečných látok neplánuje.

c) Chemický terorizmus v stave bezpečnosti

Chemický terorizmus v stave bezpečnosti je obdobne ako pri bioterizme zneužitie chemických nebezpečných látok organizovanými protispoločenskými skupinami alebo jednotlivcami zvlášť zavrhnutiahodným spôsobom proti štátnym orgánom, verejnoprávnym inštitúciám a objektom s hromadným pobytom obyvateľstva s cieľom narušiť bežný chod života a ekonomiky, spôsobiť závažné straty na životoch a zdraví obyvateľstva s prvkami psychologického zastrašovania obyvateľstva a vytvárania paniky v stave bezpečnosti ***Vzhľadom na spôsoby a možnosti použitia chemických nebezpečných látok sa v územnom obvode okresného úradu profylaxia na chemický terorizmus neplánuje.***

Vzniknutú situáciu by riešila KMS v spolupráci s RÚVZ Čadca, NsP, obvodnými lekármi a KCHL Slovenská Ľupča.

Vypracoval: Ing. Rudolf Gonščák